

Briselē, 22.1.2014.
COM(2014) 25 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI**

Redzējums par rūpniecības ražojumu iekšējo tirgu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

{SWD(2014) 23 final}

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI UN EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI

Redzējums par rūpniecības ražojumu iekšējo tirgu

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. IEVADS

2012. gadā Savienība svinēja 20. gadskārtu vienotajam tirgum, kas nodrošina preču, pakalpojumu un kapitāla brīvu apriti un cilvēku brīvu pārvietošanos Eiropas Savienībā (ES). Šā paziņojuma mērķis ir formulēt vairākus ieteikumus attiecībā uz tiesību aktiem rūpniecības ražojumu iekšējā tirgus jomā un izklāstīt plašāku redzējumu par nākamo desmitgadi. Tas tiks nosūtīts Eiropadomei, kā noteikts tās 2013. gada 14. un 15. marta sanāksmē.

Rūpniecības ražojumu iekšējā tirgus efektivitātes stiprināšana tika noteikta par prioritāti 2012. gada oktobra atjauninātajā paziņojumā par integrēto rūpniecības politiku¹. Tajā tika ierosināta ES rūpniecības atjaunošana, izmantojot stratēģiju, kurai pamatā ir četri balsti, no kuriem viens ir piekļuves uzlabošana tirgiem.

Tāpēc Eiropas Komisija veica ES tiesību aktu novērtējumu rūpniecības ražojumu jomā ar mērķi novērtēt tiesiskā regulējuma vispārējo saskaņotību un “piemērotību mērķim” un izstrādāt faktu materiāla bāzi par tiesību aktu kumulatīvo iedarbību no nozares viedokļa. Līdztekus Komisija organizēja sabiedrisko apspriešanu ar ieinteresētajām personām. Šā paziņojuma pamatā ir novērtējuma un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, un tajā analizēta rūpniecības ražojumu iekšējā tirgus normatīvā vide. Sīkāki novērtējuma, sabiedriskās apspriešanas un vairāku konkrētu gadījumu izpētes rezultāti ir iekļauti pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

Ražojumu iekšējais tirgus ir bijis ES ekonomiskās integrācijas galvenais virzītājspēks. Regulatīvie šķēršļi Eiropas Savienībā tiek novērsti ar Direktīvu 98/34/EK² vai likvidēti, piemērojot savstarpējas atzīšanas principu vai Savienības saskaņošanas tiesību aktus. Šā tiesību akta mērķis ir divējāds: pirmkārt, nodrošināt, ka ražojumi, kas laisti apgrozībā Eiropas tirgū, garantē augstu veselības un drošuma, kā arī vides aizsardzības līmeni, un, otrkārt, nodrošināt ražojumu brīvu apriti, aizstājot valstu noteikumus ar vienotu saskaņotu noteikumu kopumu attiecībā uz ražojumu laišanu iekšējā tirgū, lai notiktu to brīva aprīte.

Šis paziņojums attiecas uz rūpniecības ražojumiem, t. i., nepārtikas produktiem, kas ražoti rūpnieciskā procesā³. Tas attiecas uz plašu ražojumu klāstu, piemēram, dažādu veidu iekārtām, radioiekārtām, elektriskām un elektroniskām ierīcēm, rotaļlietām u. c. ES tiesību aktu kopums attiecībā uz rūpniecības ražojumiem ir pakāpeniski

¹ COM(2012) 582 final „Spēcīgāka Eiropas rūpniecība izaugsmei un ekonomikas atveseļošanai: atjaunināts paziņojums par rūpniecības politiku”.

² Ar Direktīvu 98/34/EK izveido procedūru, kas dalībvalstīm uzliek pienākumu informēt Komisiju un citai citu par visiem tehnisko noteikumu projektiem attiecībā uz ražojumiem un drīzumā arī attiecībā uz informācijas sabiedrības pakalpojumiem, pirms šie noteikumi tiek pieņemti kā valsts tiesību akti.

³ Jēdziens “rūpniecības ražojumi” nebūtu skatāms pretstatā “patēriņa precēm”. Pirmā jēdziena definīcijas pamatā ir ražošanas process, bet otrā – galapatēriņš. Tāpēc daudzi rūpniecības ražojumi (taču ne visi – daži ir tikai profesionālai lietošanai) ir arī patēriņa preces.

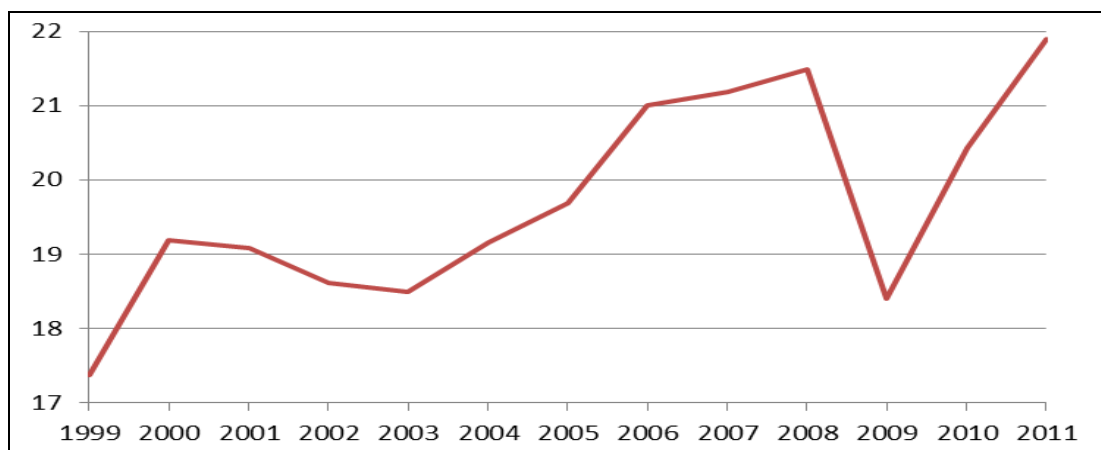
paplašinājies, un pašlaik ir vairāk nekā 30 direktīvu un regulu⁴ – gan tādas, kas attiecas uz konkrētiem rūpniecības ražojumiem (piemēram, spiediena iekārtas, gāzes iekārtas), gan tādas, kuras piemēro horizontāli daudzām dažādām produktu grupām, piemēram, *REACH* (ķīmisko vielu) regula un Ekodizaina direktīva.

Savienības tiesību akti, kas nesēn ir būtiski pārskatīti, īpaši tiesību akti par medicīnas ierīcēm, kosmētiku, būvizstrādājumiem un patēriņa preču drošumu un tirgus uzraudzību, šajā paziņojumā netiek aplūkoti. Ķīmiskie produkti un mehāniskie transportlīdzekļi arī neietilpst analīzes tvērumā, jo Savienības tiesību akti šajās nozarēs nesēn ir novērtēti vai par tiem ir veikta normatīvās atbilstības pārbaude. Visbeidzot, tajā neietilpst farmaceitiskie līdzekļi to ļoti specifiskā rakstura dēļ.

2. KĀDI IR RŪPNIECĪBAS RAŽOJUMU IEKŠĒJĀ TIRGUS IEГУVUMI?

Kopš vienotais tirgus 1993. gadā kļuva par realitāti, preču tirdzniecības apjoms ES iekšienē, izteikt kā IKP procentuālā daļa, ir pieaudzis par aptuveni 5 procentpunktiem. ES iekšējās tirdzniecības apjoms veidoja aptuveni 17 % no ES IKP 1999. gadā un gandrīz 22 % 2011. gadā. Turklāt ES iekšējās tirdzniecības apjoms procentuālā izteiksmē no IKP ir ļoti liels lielākajā daļā dalībvalstu.

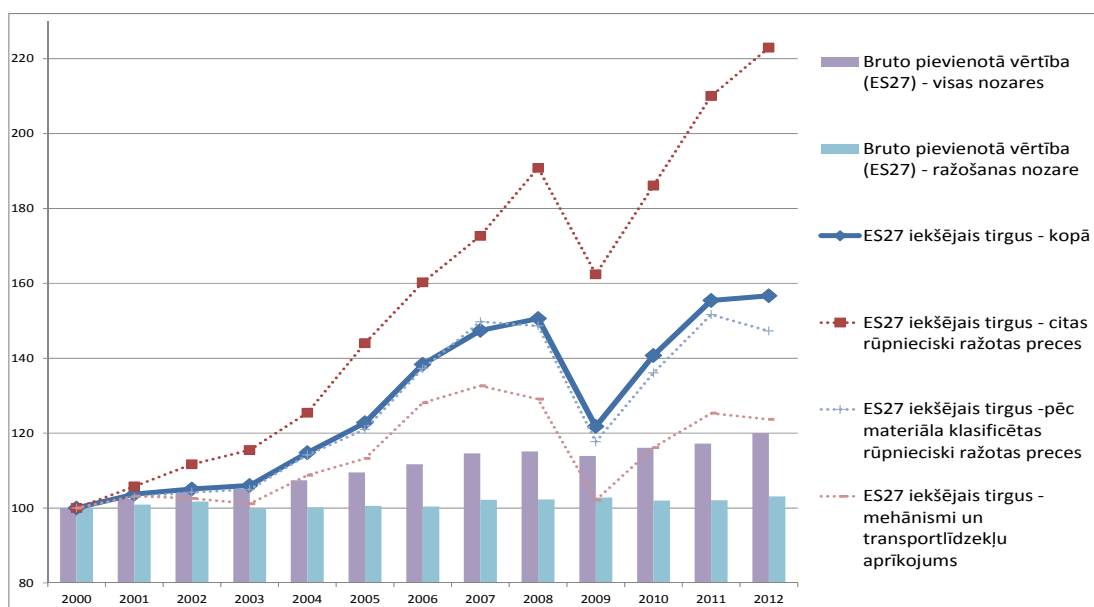
1. attēls. ES iekšējā preču tirdzniecība kā daļa no ES IKP, 1999.–2011. gads (eksporta un importa vidējā vērtība). Avots: Eurostat.

ES iekšējās preču tirdzniecības pieauguma temps trīs vispārīgās rūpniecības ražojumu kategorijās (mehānismi un transportlīdzekļu aprīkojums, pēc materiāla klasificētas rūpnieciski ražotas preces, citas rūpnieciski ražotas preces), kas noteiktas saskaņā ar Starptautisko standartizēto tirdzniecības klasifikāciju (*SITC*), ir pārsniedzis ES ražošanas kopējās pievienotās vērtības pieauguma tempu no 2000. līdz 2012. gadam (sk. nākamo grafiku).

2. attēls. ES iekšējās tirdzniecības attīstība (eksports, 2000. gads=100) atsevišķās ražošanas nozarēs salīdzinājumā ar ražošanas bruto pievienoto vērtību. Avots: Eurostat.

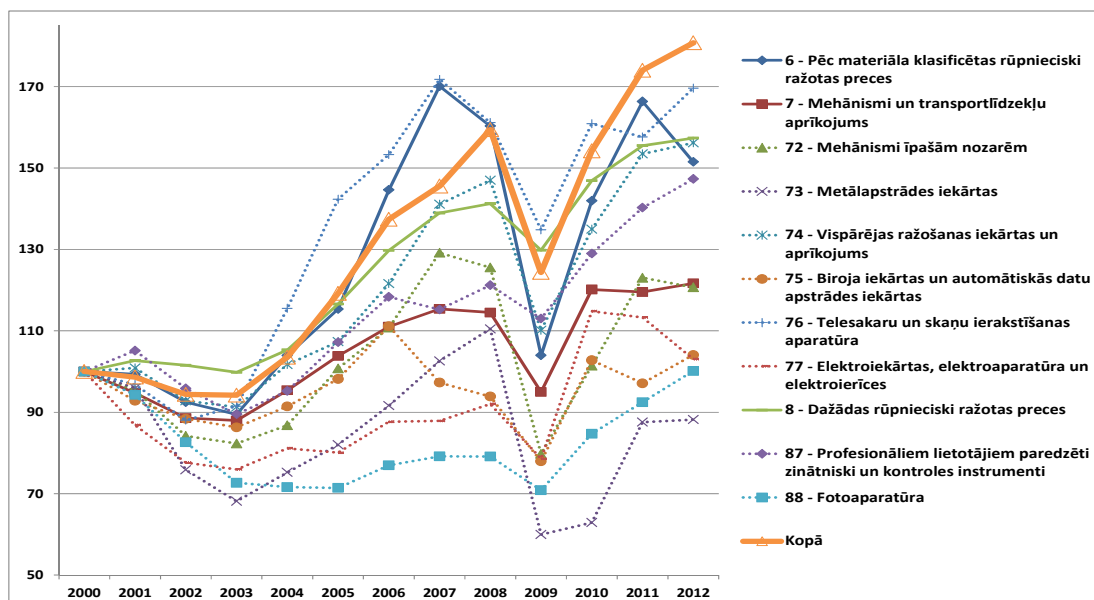
⁴ Savienības saskaņošanas tiesību aktu indikatīvs saraksts ir pieejams šajā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/documents/internal-market-for-products/new-legislative-framework/index_en.htm#h2-2.

Kaut arī pastāv ievērojamas atšķirības starp nozarēm, uz kurām attiecas Savienības saskaņošanas tiesību akti par rūpniecības ražojumiem, lielākajā daļā nozaru ES iekšējās tirdzniecības līmenis ir pieaudzis, īpaši laikā no 2003. līdz 2008. gadam. Lai gan trīs nozarēs ES iekšējās tirdzniecības līmenis kopš 1999. gada ir krities (t. i., biroja iekārtas un automātiskās datu apstrādes iekārtas, metālapstrādes iekārtas un fotoaparātūra), lielākoties to, iespējams, varētu izskaidrot ar ekonomikas un finanšu krīzes sākumu 2008. gadā, taču vēra jāņem arī attīstība citās nozarēs, piemēram, saistībā ar viedtālrunu un planšetdatoru ieviešanu.

3. attēls. ES iekšējās tirdzniecības attīstība atsevišķās ražošanas nozarēs (importa vērtība; 1999. gads=100). Avots: Eurostat.

Avots: Eurostat.

Labāka piekļuve iekšējam tirgum un pasaules tirgiem, ko nodrošinājusi regulējuma un ražojumu konverģence Eiropas un zināmā mērā arī globālā mērogā, ir veicinājusi lielākus apjomradītus ietaupījumus un diversifikācijas radītus ietaupījumus un tādējādi uzlabojusi uzņēmumu konkurētspēju un izmaksu efektivitāti. Pirms vienotā

tirgus izveides katra ES dalībvalsts noteica uzņēmumu pienākumus drošuma, veselības un patērētāju aizsardzības jomā. Tas nozīmē, ka atšķirīgu noteikumu un prasību dēļ pastāvēja būtiski regulatīvie šķēršļi ražojumu tirdzniecībai un uzņēmumiem bija jāskata katra ES dalībvalsts kā atsevišķs tirgus un jāpiedāvā atšķirīgi ražojumi.

Pārrobežu darījumdarbība šajā darbības vidē uzņēmumiem radīja ievērojamas regulatīvās atbilstības nodrošināšanas izmaksas. Secīgu vertikālu un horizontālu Savienības saskaņošanas tiesību aktu pieņemšana tādējādi tiešā veidā risināja Eiropas rūpniecības vajadzības.

Dažos gadījumos pirms ES tiesību aktu pieņemšanas nebija nekādu valsts noteikumu, tādējādi ar šiem tiesību aktiem tika novērstas regulējuma nepilnības, ļaujot uzņēmumiem iegūt lielāku tirgu saviem ražojumiem, vienlaikus nodrošinot ražojumu drošumu un aizsardzību augstā līmenī. Piemēram, līdz brīdim, kad 1989. gadā tika pieņemta Mašīnu direktīva⁵, daudzu valstu tiesiskais regulējums pienācīgi neregulēja elektrisko un mehānisko iekārtu drošumu un izmantošanu, neraugoties uz augsta līmeņa risku tiem, kuri strādā ar šādām iekārtām. Šajās nozarēs ES tiesību akti lielā mērā tika izveidoti pirms valstu tiesību aktu izstrādes, tādējādi ļaujot izvairīties no atšķirīga valstu regulējuma rašanās, kas citādi būtu radījis tirgus sadrumstalotību, šķēršļus ražojumu brīvai aprītei un lielāku administratīvo slogu saistībā ar atbilstības nodrošināšanu regulējumam.

Ražojumu tiesību aktu tuvināšana ar iekšējā tirgus tiesību aktu palīdzību ir bijusi būtiska rūpniecības konkurētspējas veicināšanā, jo tiesiskā regulējuma konverģence ES līmenī ar brīvprātīgu tehnisko standartu atbalstu ir sekmējusi piekļuvi jauniem tirgiem iekšējā tirgū un ļāvusi panākt godīgāku konkurenci un vienlīdzīgus konkurences apstākļus saimnieciskās darbības veicējiem. Savienības saskaņošanas tiesību akti nostiprina konkurētspēju arī citos veidos, piemēram, veicinot pasaules līmeņa regulējuma un ražojumu konverģenci, uzlabojot inovāciju ieviešanu un pētniecības, tehnoloģiju un izstrādes (PTI) rezultātus (izmantojot tehnoloģiskās neitralitātes pieeju), veicinot nozares konsolidāciju, kas rada vēl lielākus apjomradītus ietaupījumus, bet ražošanas uzņēmumi spēj darboties visā iekšējā tirgū un ārpus tā.

3. RŪPNICĪBAS RAŽOJUMIEM PIEMĒROJAMO SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU ATTĪSTĪBA

3.1. ES reglamentē tikai galvenos elementus...

Kopš 1985. gada Savienība ir izmantojusi unikālu mehānismu saskaņotiem ražojumu tiesību aktiem: Savienības likumdevējs izklāsta "pamatprasības" attiecībā uz drošumu, veselību un citām sabiedrības interesēm, kas uzņēmējiem jāievēro, laižot ražojumus Savienības tirgū. Pamatprincips ir šāds: uzņēmumiem jāpierāda, ka tie ir ievērojuši pamatprasības, kas izklāstītas Savienības saskaņošanas tiesību aktos, iespējams, izmantojot saskaņotus standartus, ko izstrādājušas Eiropas standartizācijas organizācijas. Pēc tam ražojumus var pārdot visā iekšējā tirgū.

Ar tā saukto ražojumu regulējuma „jauno pieeju” ir ievērojami samazinātas atšķirības valstu tehniskajos noteikumos par ražojumiem un ir izveidots vienots tirgus bez robežām saskaņotiem rūpniecības ražojumiem. Ir samazināti nozares šķēršļi tirgus pieejamībai un atvieglota uzņēmumu darbība visas Eiropas tirgos. Rūpniecības ražojumu iekšējais tirgus ir radījis ieguvumus ekonomikas un

⁵ OV L 157/24, 9.6.2006.

nodarbinātības jomā, jo tas ir veicinājis tirdzniecības pieaugumu ES. Ir plaši atzīts, ka šis ir viens no galvenajiem ES veiksmes stāstiem.

3.2. ... ar iedzīvotāju, uzņēmumu un dalībvalstu palīdzību un to labā...

Eiropas noteikumi par rūpniecības ražojumiem balstās uz nenovērtējamu ieguldījumu, ko devušas vairākas nozīmīgas iesaistīto dalībnieku grupas.

- Ir paredzēts, ka **ražotāji un citi uzņēmumi** piegādes ķēdē veic vajadzīgos pasākumus, lai viņu ražojumi atbilstu tiesību aktu prasībām. Ražotājiem jāievēro dažādas atbilstības novērtēšanas procedūras, taču vienlaikus — galvenokārt ar nozares asociāciju starpniecību — viņi var piedalīties tehnisko standartu izstrādē un uzraudzīt tiesību aktu īstenošanu. **Citas attiecīgās ieinteresētās personas** — piemēram, patērētāju, vides aizsardzības grupas un arodbiedrības — arī ļoti aktīvi piedalās šajā procesā.
- **Dalībvalstis** ir atbildīgas par vairākiem mehānismiem un struktūrām, kas veido Savienības saskaņošanas tiesību aktu īstenošanas pamatu. Dalībvalstis ir atbildīgas par valstu īstenošanas noteikumu izstrādi, tās izraugās kompetentas atbilstības novērtēšanas struktūras, tā sauktās “paziņotās struktūras”, un cita starpā nosaka, vai ir vajadzīgi akreditācijas mehānismi, kā arī ir atbildīgas par paziņoto struktūru darbības uzraudzību. Tās arī atbalsta uzņēmumus un sniedz tiem norādījumus, kā nodrošināt efektīvu īstenošanu, tirgus uzraudzību un izpildi.
- ES līmenī centrāla loma ir **Komisijai** – tā uzrauga un novērtē, kā tiek īstenoti Savienības saskaņošanas tiesību akti par rūpniecības ražojumiem, novērtē iespējamo regulējuma izmaiņu apmēru un vēršas pret iespējamiem ES tiesību aktu pārkāpumiem. Komisijas uzdevums ir arī pieprasīt ES standartizācijas organizācijām izstrādāt tehniskos standartus tiesību aktu atbalstam saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas Savienības gada darba programmā Eiropas standartizācijai⁶. Secīgas Eiropas pētniecības pamatprogrammas ir veicinājušas tehnoloģiju un ražojumu standartu izstrādi, un tā tiks turpināta pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”.

3.3. ... bet vajadzības gadījumā nevairās no nozīmīgu reformu veikšanas

Savienības tiesību aktos par rūpniecības ražojumiem ir izklāstītas galvenās prasības uzņēmumiem. Piemēri ir CE zīme, kas norāda, ka ražojums atbilst ES tiesību aktiem, un obligātie pasākumi, kas jāveic, pirms ražojumu var marķēt ar CE zīmi, piemēram, atbilstības deklarācijas sagatavošana.

Lai gan principā administratīvās prasības uzņēmumiem ir skaidras (CE zīme, atbilstības deklarāciju, pašsertifikācija vai trešās puses atbilstības novērtējums atkarībā no direktīvas vai regulas veida, drošuma līmeņa vai cita riska), praksē ir radušās novirzes un atšķirības starp ES tiesību aktiem. Daļēji tas ir saistīts ar faktu, ka tiesību aktu apjoms kopumā ir palielinājies un ka atsevišķi tiesību akti ir izstrādāti neatkarīgi viens no otra. Piemēram, atbilstības deklarācijām noteiktās prasības atšķiras atkarībā no direktīvas gan attiecībā uz iesniedzamo informāciju, gan attiecībā uz to, vai atbilstības deklarācija jāpievieno ražojumam, vai arī tā var atrasties tikai ražojuma rokasgrāmatā.

Tāpēc bija nepieciešams steidzami standartizēt prasības uzņēmumiem un valsts iestādēm un attiecībā uz tām nodrošināt lielāku konsekvensi. Kopš 2009. gada

⁶ COM(2013) 561 final.

Savienības tiesību akti par rūpniecības ražojumiem ir radikāli pārveidoti, lai novērstu nevajadzīgas neatbilstības starp dažādiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem un palīdzētu līdz minimumam samazināt slogu uzņēmumiem.

- Vairāk nekā **piecpadsmi dažādu priekšlikumu pārskatīt direktīvas** par plašu rūpniecības ražojumu klāstu, sākot no rotaļlietām līdz trošu ceļu iekārtām⁷, tiks ierosināti un/vai pieņemti laikposmā no 2009. līdz 2013. gadam. Lielākā daļa šo jauno direktīvu un regulu būs jātransponē vai jāpiemēro ne vēlāk kā 2015. gadā.
- **Būvizrādājumu regula**⁸ tika pieņemta 2011. gadā, un to sāka piemērot 2013. gadā.
- **Standartizācijas regula**⁹ tika pieņemta 2012. gadā, un to sāka piemērot 2013. gadā.
- Turklāt tika iesniegti divi horizontālo tiesību aktu priekšlikumi – **regulai par tirgus uzraudzību un regulai par patēriņa preču drošumu**, un ir paredzams, ka Eiropas Parlaments un Padome tos pieņems 2014. gadā.
- Sākotnējā analīze liecina, ka ieinteresētās personas ir apmierinātas ar spēkā esošajiem Savienības noteikumiem par **mehānismiem un rotaļlietām**. Tomēr Komisija 2015. gadā arī sāks Mašīnu direktīvas novērtējumu un, pamatojoties uz dalībvalstu un visu ieinteresēto personu 2014. gadā iesniegto informāciju, izpētīs, vai noteikumi par rotaļlietu drošumu nebūtu jāpadara efektīvāki.
- **Savstarpējas atzīšanas** princips ir viens no iekšējā tirgus pīlāriem un rūpniecības ražojumu jomā ir noteikts „Savstarpējas atzīšanas regulā”¹⁰. Saskaņā ar Padomes 2013. gada decembra secinājumiem¹¹ Komisija sāks savstarpējas atzīšanas principa piemērošanas novērtējumu un par to ziņos Padomei 2015. gadā.

4. RŪPNIECĪBAS RAŽOJUMIEM PIEMĒROJAMO SAVIENĪBAS TIESĪBU AKTU PĀRSKATĪŠANA

Veicot rūpīgu un neatkarīgu novērtējumu par Savienības tiesību aktu, kas attiecas uz rūpniecības ražojumiem, piemērošanu ikdienā, tika aplūkota to ietekme uz uzņēmumiem, valsts pārvaldes iestādēm un citām ieinteresētajām personām. Kopējais secinājums ir tāds, ka iekšējā tirgus tiesību akti ir atbilstoši, lai sasniegtu tādus ES mērķus, ar kuriem saistībā jāveic tehniskās saskaņošanas pasākumi, kas nodrošinātu augstu veselības, drošuma un patērētāju aizsardzības līmeni, un ar vidi saistītus mērķus. Iekšējā tirgus tiesiskais regulējums ir izstrādāts tā, lai tas spētu arī pielāgoties pārmaiņām.

⁷ Direktīva 2013/29/ES par pirotehniskajiem izstrādājumiem jau ir pieņemta, un likumdevējs arī ir panācis vienošanos attiecībā uz direktīvu par atpūtas kuģiem. Priekšlikumi par radioiekārtām, elektromagnētisko savietojamību, zemsprieguma ražojumiem, liftiem, sprādzienbīstamā vidē lietojamām iekārtām (ATEX), civilām vajadzībām paredzētajām sprāgstvielām, mērinstrumentiem, neautomātiskiem mērinstrumentiem, vienkāršām spiedvertnēm, spiediena iekārtām, individuālajiem aizsardzības līdzekļiem, trošu ceļiem un gāzes iekārtām joprojām nav pieņemti.

⁸ OV L 88/5, 4.4.2011.

⁹ OV L 316/12, 14.11.2012.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 9. jūlija Regula (EK) Nr. 764/2008, ar ko nosaka procedūras, lai dažus valstu tehniskos noteikumus piemērotu citā dalībvalstī likumīgi tirgotiem produktiem, un ar ko atceļ Lēmumu Nr. 3052/95/EK.

¹¹ Padomes secinājumi par vienotā tirgus politiku (16443/13).

Tomēr novērtējumā un sabiedriskajā apspriešanā tika konstatētas vairākas problēmas vai trūkumi, kas jānovērš, un rezultātā tika izstrādāta virkne ieteikumu. Ieteikumu pamatā ir ieinteresēto personu viedokļi un tiesību aktu neatkarīgs novērtējums, un tie ir šādi.

4.1. Savienības saskaņošanas tiesību aktu sistēmas uzlabošana

- (1) Prioritārajam instrumentam, ar ko īstenot Savienības saskaņošanas tiesību aktus, būtu jābūt **regulām, nevis direktīvām**. Tas likvidētu valstu tiesību aktu spēkā stāšanās laika atšķirības visā Savienībā un samazinātu atšķirīgas transponēšanas, interpretācijas un piemērošanas risku. Tomēr šīs pieejas īstenojamība būtu jānovērtē un jāapstiprina katrā atsevišķā gadījumā, ņemot vērā labāka regulējuma mērķus, kā arī subsidiaritātes principu. Pēc pozitīvas analīzes Komisija, piemēram, ir ierosinājusi regulu radioiekārtu jomā.¹²
- (2) Būtu **regulāri jāpārskata** rūpniecības ražojumiem piemērojami Savienības saskaņošanas tiesību akti, lai nodrošinātu, ka tiesiskais regulējums ir konsekvents un ka tajā nav būtisku trūkumu, neatbilstību, regulatīvā sloga, kuru varētu samazināt, vai dublēšanās vai nu pašos tiesību aktos, vai starp dažādiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem attiecībā uz rūpniecības ražojumiem. Šāda pārskatīšana būtu jāveic regulāri, lai nodrošinātu, ka tiesību akti vienmēr ir atjaunināti, tie pietiekamā mērā sasniedz savus mērķus, atspoguļo nozares attīstību un ņem vērā ražojumu inovācijas.
- (3) Būtu jāapsver **horizontāla regula, kuras pamatā ir Lēmums Nr. 768/2008/EK** un kurā būtu noteiktas kopīgas definīcijas un citi kopīgi elementi, kurus piemēro visiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem. Šāda regula radītu lielāku konsekvensi Savienības saskaņošanas tiesību aktos.
- (4) Būtu **regulāri jāatjaunina nesaistošas norādes par Savienības saskaņošanas tiesību aktu ievērošanu**, piemēram, "Zilais ceļvedis" par ES ražojumu noteikumu īstenošanu¹³. Ja iespējams, norādījumos būtu jāsniedz ieskats par īpašo prasību vai standartu pamatojumu.
- (5) Vairākās jomās, kas saistītas profesionāliem lietotājiem paredzētiem ražojumiem, **lietošanas posmā (piemēram, uzstādīšana, apkope)** piemērojami valstu tiesību akti rada papildu šķēršļus, kas mazina ieguvumus no saskaņotiem tiesību aktiem. Lai gan šādi aspekti ir ārpus Savienības saskaņošanas tiesību aktu, kas attiecas uz rūpniecības ražojumiem, darbības jomas, šie aspekti būtu jāņem vērā šo tiesību aktu izstrādē un noteikumos ar mērķi pēc iespējas mazināt jebkādu šķēršļus.

4.2. Tiesiskā regulējuma efektivitātes uzlabošana

- (6) Komisijai būtu turpmāk jāapsver iespējas, kā **nostiprināt mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) un pilsoniskās sabiedrības ieinteresēto personu (piemēram, patērētāju organizāciju un profesionālo lietotāju apvienību) līdzdalību ES likumdošanas iniciatīvu sagatavošanā un standartizācijas procesos**. Viena no iespējām būtu nodrošināt, ka nozares asociācijas, kuras pārstāv MVU, tiek labāk pārstāvētas darba grupās par konkrētiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem attiecībā uz rūpniecības ražojumiem, paredzot atbalstu saistībā ar to dalības maksu, ja tas ir iespējams.

¹² COM(2012) 584 final.

¹³ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/documents/internal-market-for-products/new-legislative-framework/index_en.htm#h2-3.

- (7) Būtu jānodrošina valstu standartizācijas organizācijas tīmekļa vietnēs publicēt **saskaņoto standartu kopsavilkumus, kas pieejami bez maksas**. Ražotāji, īpaši MVU, ne vienmēr iepriekš precīzi zina, kuri standarti viņiem ir vajadzīgi. Bez maksas pieejamie kopsavilkumi samazinātu laiku un izmaksas, kas rodas, pērkot nepiemērotus standartus.
- (8) Būtu jāparedz ātrāka pāreja uz “**tirgus e-uzraudzību**”, kurā saimnieciskās darbības veicēji dara pieejamu atbilstības informāciju tiešsaistē, ciktāl tas ir iespējams. Sensitīvāku tehnisko dokumentāciju un datus, kurus pieprasa tirgus uzraudzības iestādes, varētu nosūtīt elektroniski, izmantojot drošu datu pārraidi. Tas veicinātu efektīvāku metožu izmantošanu pārrēķināšanas nodrošināšanai un abpusēju atbilstības informācijas un datu apmaiņai starp tirgus uzraudzības iestādēm un uzņēmumiem.
- (9) Lai atvieglotu pāreju uz **nākotnes tirgus e-uzraudzību**, tirgus uzraudzības iestādēm (un vajadzības gadījumā muitas iestādēm) jābūt aprīkotām ar skenēšanas iekārtām vai viedtālruna lasītājiem, kas ļautu piekļūt atbilstības sadaļai saimnieciskās darbības veicēju tīmekļa vietnē vai īpašai atsevišķai tīmekļa vietnei. Tam ir nepieciešami resursi un kopīgs nozares un tirgus uzraudzības iestāžu ieguldījums.
- (10) Jānodrošina uzņēmumiem lielāka elastība izsekojamības prasību izpildē, lai veicinātu **e-marķēšanas** plašāku izmantošanu. Tas palīdzētu mazināt uzņēmumu galvenās bažas saistībā ar pašreizējām izsekojamības prasībām, kas jāīsteno, sniedzot pilnīgu informāciju adresātam par ražojumiem un iepakojumiem. Šīs prasības tiek uzskatītas par nevajadzīgām, kā arī traucējošām no ražojumu estētiskā un rūpnieciskā dizaina viedokļa. E-marķēšana nodrošina dzīvotspējīgu alternatīvu veidu šo pašu prasību izpildei.
- (11) Ja līdz šim nesaskaņotu ražojumu grupa kļūst par daļu no saskaņotu ražojumu grupas, būtu jāapsver, vai ir iespējams **jaunās ražojumu grupas iestrādāt spēkā esošajos Savienības saskaņošanas tiesību aktos par rūpniecības ražojumiem**, nevis ierosināt jaunus tiesību aktus. Šajā sakarā labs piemērs ir lauksaimniecības iekārtas pesticīdu lietošanai, kas tika iekļautas Mašīnu direktīvā.

4.3. Savienības saskaņošanas tiesību aktu īstenošanas kārtības stiprināšana

- (12) Arī turpmāk būtu jāatbalsta **mehānismi, kuru mērķis ir sekmēt sadarbību un informācijas apmaiņu** starp tirgus uzraudzības iestādēm un Komisiju, piemēram, *RAPEX*¹⁴ un *ICSMS*¹⁵ mehānisms. Ar tirgus uzraudzību saistītās ES koordinācijas un atbalsta darbības, ko ES īsteno Ražojumu drošuma un tirgus uzraudzības tiesību aktu kopuma¹⁶ ietvaros, ir būtiskas, un tās būtu jāturpina sadarbībā ar tirgus uzraudzības iestādēm, tādējādi resursus izmantojot iespējami efektīvāk.

¹⁴ Ātrās brīdināšanas sistēma bīstamu nepārtikas preču jomā. Plašāka informācija par *RAPEX*: http://ec.europa.eu/consumers/safety/rapex/index_en.htm.

¹⁵ Tirgus uzraudzības informācijas un saziņas sistēma. Plašāka informācija par *ICSMS*: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/internal-market-for-products/icsms/index_en.htm.

¹⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/single-market-goods/internal-market-for-products/market-surveillance/index_en.htm#h2-1.

- (13) **Akreditācijas izmantošana būtu vēl vairāk jāstiprina**, saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 765/2008¹⁷ reglamentētajā jomā izmantojot konsekventu pieeju.
- (14) **Būtu pilnībā jāizmanto sinerģija starp dažādām struktūrām**, kuras izveidotas atbilstīgi Savienības saskaņošanas tiesību aktu īstenošanas kārtībai rūpniecības ražojumu jomā. Lielāka sinerģija jāizveido starp *SOLVIT* centriem, kuri risina ar iekšējā tirgus nepareizu darbību saistītas vispārējas problēmas, Eiropas Biznesa atbalsta tīklu, kurš palīdz MVU izmantot iekšējā tirgus sniegtās iespējas, un ražojumu informācijas punktiem, kuriem ir specializētākas zināšanas par nesaskaņotu ražojumu tiesību aktiem. *SOLVIT*, Eiropas Biznesa atbalsta tīkls un ražojumu informācijas punkti varētu, piemēram, viens otram pārsūtīt lietas. Būtu arī jāizpēta, kāda ir iespēja izmantot iekšējā tirgus informācijas sistēmu¹⁸, lai sasaistītu dalībvalstīs izveidotos ražojumu informācijas punktus. Dažādās struktūrās strādājošie darbinieki varētu būt labāk informēti par koordinācijas mehānismiem un nozares informācijas punktiem, kas specializējas ar rūpniecības ražojumu iekšējo tirgu saistītos jautājumos.
- (15) Ar Savstarpējas atzīšanas regulu¹⁹ izveidoto **ražojumu informācijas punktu** darbības joma būtu jāpaplašina, tajā ietverot arī saskaņotos ražojumus, lai uzņēmumiem būtu šāds pirmais informācijas punkts. Daudzi uzņēmumi nezina, kur vērsties, turklāt mazākiem uzņēmumiem un mikrouzņēmumiem trūkst zināšanu par iekšējo tirgu reglamentējošiem tiesību aktiem un pat par to, vai uz viņu ražojumu attiecas saskaņoti vai nesaskaņoti tiesību akti. Tādējādi tiktu sekmēta ražojumu informācijas centru atpazīstamība, bet mazajiem un vidējiem uzņēmumiem būtu skaidri noteikts informācijas avots.

4.4. Administratīvā sloga samazināšana uzņēmumiem

- (16) Tā kā likumiskās prasības par drošumu, veselību un citām sabiedrības interesēm jāievēro attiecībā uz visiem ražojumiem, **tikai atsevišķos gadījumos MVU būtu nosakāmi atbrīvojumi** no tiesību normām, kas paredzētas Savienības saskaņošanas tiesību aktos rūpniecības ražojumu jomā. Taču vienmēr būtu jāveic MVU tests²⁰, lai nodrošinātu, ka administratīvās prasības MVU nerada nesamērīgu slogu, vienlaikus sasniedzot tiesību aktos noteiktos mērķus.
- (17) Uzņēmumiem vajadzētu būt pieejamam **vienotam atsaucēs avotam, kas sniegtu informāciju gan par izmaiņām Savienības saskaņošanas tiesību aktos** par rūpniecības ražojumiem, gan par atjauninātiem standartiem, kā arī attiecīgajiem spēkā stāšanās datumiem. Šāda informācija nozares pārstāvjiem, īpaši MVU, ļautu ietaupīt laiku un resursus. Uzņēmumi, kuri izmanto šādu pakalpojumu, e-pastā varētu saņemt jaunāko informāciju par plānotajām izmaiņām un iespējamiem spēkā stāšanās datumiem. Taču, pārorientējoties no tiesību aktu pieejas uz ražojumu pieeju saimnieciskās darbības veicēju informēšanā par rūpniecības ražojumiem piemērojamajiem Savienības saskaņošanas tiesību aktiem un brīvprātīgi izmantojamiem standartiem, būtu

¹⁷ OV L 218/30, 13.8.2008.

¹⁸ Plašāka informācija par iekšējā tirgus informācijas sistēmu: <http://ec.europa.eu/imi-net>.

¹⁹ OV L 218/21, 13.8.2008.

²⁰ Analīze par tiesību aktu priekšlikuma ietekmi uz MVU. Plašāka informācija: <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-test/>.

jāatrisina tehniski sarežģīts un resursu ziņā apjomīgs uzdevums. Lai to izdarītu, būs arī jāisteno cieša sadarbība un jāsaņem atbalsts no nozares asociācijām un Eiropas standartizācijas organizācijām, no kurām dažas jau iegulda vajadzīgos pūliņus šajā jomā.

- (18) Uzņēmējiem arī turpmāk būtu jāļauj attiecībā uz ražojumiem **izvēlēties starp vienotu atbilstības deklarāciju un katram piemērojamam Savienības saskaņošanas tiesību aktam atsevišķi paredzētu atbilstības deklarāciju.**
- (19) **Ir svarīgi, lai nozare netiktu pārslogota ar pārāk biežām izmaiņām tiesību aktos,** jo daudzas izmaiņas jau ir veiktas pēdējā desmitgadē un citām jāsākas spēkā tuvākajā nākotnē. Par regulatīvajām darbībām/pasākumiem arī turpmāk būtu jāorganizē sabiedriskā apspriešana, un to nepieciešamība jāpamato ietekmes novērtējumos.

4.5. Ražojumiem piemērojamo Savienības saskaņošanas tiesību aktu darbības jomas paplašināšana

- (20) **Komisijai būtu jāveicina tiesību aktu un tehnisko standartu starptautiskā konverģence** rūpniecības ražojumu jomā, jo tā varētu palīdzēt samazināt atbilstības nodrošināšanas izmaksas nozarē, tādējādi stiprinot nozares konkurētspēju. Tirdzniecības un ieguldījumu partnerība (TTIP), kuru patlaban sarunās apspriež ES un ASV, ir nozīmīgs solis pareizajā virzienā, un būtu jāizvērtē iespējas izvērst turpmāku sadarbību ar regulatoriem un standartizācijas struktūrām arī citās trešās valstīs, kas ir lielākie Eiropas eksporta tirgi, jo īpaši tajās valstīs, kurās standarti bieži vien ir balstīti uz Eiropas vai starptautiskajiem ISO un IEC standartiem.

5. NĀKOTNES REDZĒJUMS

Regulatīvo šķēršļu novēršana kļūs aizvien nozīmīgāka, jo šādu virzību diktē tehnoloģiju straujā attīstība un tas, ka pasaules mēroga piegādes ķēdes un pasaule kopumā kļūst aizvien integrētāka. Ņemot to vērā un paturot prātā vispārējo vajadzību līdz minimumam samazināt administratīvo slogu, jo īpaši MVU, šķiet, ka galvenā uzmanība būtu jāpievērš turpmāk aplūkotajām jomām.

5.1. Nepieciešamība ieviest spēcīgus izpildes mehānismus labi funkcionējoša ražojumu iekšējā tirgus izveidei

Lai stiprinātu izpildes mehānismus, ir būtiski palielināt tirgus uzraudzības efektivitāti un nodrošināt, ka dalībvalstis tirgus uzraudzībā iegulda nepieciešamos cilvēkresursus un finanšu resursus. Tas ir dubults izaicinājums. No vienas puses, iestādēm ir jānodrošina tiesību aktu izpilde, lai aizsargātu svarīgas sabiedrības intereses, piemēram, veselības, drošuma, vides aizsardzības un drošības, kā arī patērētāju aizsardzības jomā. No otras puses, izpildes mehānismi palīdz ierobežot negodīgu konkurenci un radīt vienlīdzīgus konkurences apstākļus saimnieciskās darbības veicējiem. Būtiska nozīme iekšējā tirgū ir arī koordinācijai un sadarbībai starp izpildiestādēm.

Gandrīz visas uzņēmēju organizācijas ir atzinīgi novērtējušas Komisijas jauno Tirgus uzraudzības tiesību aktu kopumu, taču paudušas nožēlu, ka sankcijas par saskaņoto noteikumu neievērošanu nav piemērotas konsekvēnti. Šīs sankcijas nav viens no tirgus uzraudzības pasākumiem, bet drīzāk izriet no tiem. Dažas ieinteresētās personas apgalvo, ka ekonomisko sankciju sistēma ir sadrumstalota un nepietiekami integrēta un ka tas ir iemesls ES tiesību aktu neievērošanai, kas vienmēr ir lielāka

tajās jomās, kurās attiecīgajā brīdī ir maigākās sankcijas. No tā varētu izvairīties, ja ekonomiskās sankcijas dažādās dalībvalstīs tiktu racionalizētas vai saskaņotas vismaz tādā veidā, lai varētu izvairīties no lielām neatbilstībām un visus ražojumu tiesību aktu pārkāpumus visā ES vērtēt līdzīgi.

Tāpēc Komisija apsvērs iespēju izstrādāt tiesību akta priekšlikumu par to, kā racionalizēt un saskaņot administratīva vai civiltiesiska rakstura ekonomiskās sankcijas par neatbilstību Savienības saskaņošanas tiesību aktiem, lai rūpniecības ražojumu iekšējā tirgū nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret visiem uzņēmumiem. Pievienoto vērtību sniegs platforma, kas apvieno izpildiestādes un atvieglo šo iestāžu darbu un savstarpējo sadarbību.

5.2. Horizontālie tiesību akti par ražojumiem

Daudzas ieinteresētās personas lūdza nodrošināt mazāk nozares noteikumu un vairāk visas rūpniecības ražojumu nozares aptverošu horizontālo noteikumu, lai izvairītos no noteikumu pārklāšanās vai pretrunīgām prasībām. Daudzi atbalstīja tāda juridiski saistoša horizontāla "jumta" tiesību akta izveidi, kurā būtu noteikti visām nozarēm kopīgi elementi. Tomēr šajā jautājumā viedokļi atšķiras, jo, piemēram, dažas ieinteresētās personas dod priekšroku visu attiecīgo noteikumu iekļaušanai katrā atsevišķā direktīvā. Vairākas kompetentās iestādes, tirgus uzraudzības iestādes un nozares asociācijas atbalstīja Lēmuma Nr. 768/2008/EK pārveidošanu par regulu, jo šāda horizontāla regula palīdzētu samazināt pašreizējo tiesību aktu skaitu, kuri bieži vien tiek uzskatīti par tādiem, kas pārklājas un nav labvēlīgi maziem un vidējiem uzņēmumiem. Atšķirībā no Lēmuma Nr. 768/2008/EK, kurā ietverti tikai atsauces noteikumi, horizontālā "jumta" regula būtu arī juridiski saistošs un tieši piemērojams tiesību akts.

Piemērs dalībvalstu līmenī ir horizontālie valsts noteikumi, kas Vācijā tika pieņemti saskaņā ar Lēmumu Nr. 768/2008/EK. Tie veido regulatīvo "jumtu" un vispārēju regulējumu, kam atbilstīgi strukturēti nozaru tiesību akti, kuri valsts līmenī pieņemti atbilstīgi ES tiesību aktiem par ražojumiem.

Priekšlikumā par to, kā racionalizēt un saskaņot administratīva vai civiltiesiska rakstura ekonomiskās sankcijas par neatbilstību Savienības saskaņošanas tiesību aktiem, būtu arī jāracionalizē un jāvienkāršo pašreizējais kopīgais tiesiskais regulējums, kas attiecas uz rūpniecības ražojumu tirdzniecību, tostarp apkopi un pēcpārdošanas pakalpojumiem.

5.3. Inovācija un digitālā nākotne

Digitālā sabiedrība attīstās aizvien straujāk. Piemēram, izmantojot nākotnes robotiku un jaunās ražošanas tehnoloģijas, piemēram, papildu elementu ražošanu, kas zināma arī kā 3D druka, ievērojamu daļu no šodienas ražošanas apjoma varētu pārvirzīt atpakaļ uz vietējo tirgu, kas varētu būt ilgtspējīgāka pieeja. 3D drukas izmantošana varētu izlīdzināt konkurences apstākļus starp MVU un lieliem rūpniecības uzņēmumiem, jo samazinātos izstrādes izmaksas un uzņēmumi, kam vairs nebūtu jāizmanto bieži vien pārāk dārgie ārpakalpojumi, varētu izgatavot prototipus un sākotnējos projektus uz vietas. Vienlaikus paredzams, ka turpināsies revolūcija mobilo sakaru nozarē, attīstot principiāli jaunu valkājamo intelektisko ierīču (piemēram, intelektisko pulksteņu vai brīļļu, intelektisko tekstilizstrādājumu u.tml.) ražošanu.

Īsumā, pasaulē ir vērojama strauja virzība uz "lietisko internetu", kurā visi priekšmeti būs aprīkoti ar aplēptām identifikācijas ierīcēm. Ja visiem ikdienā izmantojamajiem

priekšmetiem būtu radiofrekvenciālās identifikācijas marķējums, tos varētu identificēt un uzskaitīt datorizētā sistēmā. Programmatūra nodrošinās ražojumu izsekojamībai un uzskaitēi visu vajadzīgo funkciju izpildi, ievērojami samazinot atkritumus, zaudējumus un izmaksas. Programmatūra arī informēs lietotāju par to, vai ražojums jāmaina, jālabo vai jāatsauc, un par to, vai tas ir jauns vai savu laiku jau nokalpojies.

Tomēr laikā, kad tika pieņemta lielākā daļa Savienības saskaņošanas tiesību aktu, nebija pieejami gandrīz nekādi elektroniski rīki. Atbilstība noteikumiem joprojām nozīmē to, ka uzņēmumiem un tirgus uzraudzības iestādēm jākārt birokrātiskas formalitātes.

Lai saglabātu konkurētspēju, Eiropas rūpniecības ražojumu tirgū ir jāizveido tāds tiesiskais regulējums, kas sekmē inovāciju un nerada nevajadzīgus šķēršļus, kuri neļauj laikus ieviest jaunās tehnoloģijas un tirgū izplatīt inovācijas. ES tiesību aktiem un standartiem jābūt tādiem, lai jaunus ražojumus un tehnoloģijas varētu ātri laist tirgū un lai tādējādi Eiropa pati varētu izmantot pirmatklājēja priekšrocības pasaules tirgū. Tajā pašā laikā aizvien vairāk jārēķinās ar jauno tehnoloģiju radītiem nebijušiem izaicinājumiem, piemēram, ar risku, ko rada nereglamentēta bīstamu preču ražošana ar 3D printeriem, vai ar sekām, ko rada pieaugošā tendence intelektiskās ierīces aprīkot ar aplēptu audiovizuālā ieraksta funkciju.

Izstrādājot ikvienu jaunu priekšlikumu ražojumu iekšējā tirgus jomā, Komisija ņems vērā inovācijas un tehnoloģiju attīstību. Komisija arī nāks klajā ar iniciatīvu par e-atbilstību, kurā būs paredzēts, ka atbilstību Savienības saskaņošanas tiesību aktiem var apliecināt elektroniski un vairākās valodās, piemēram, izmantojot e-marķēšanas sistēmu, digitālo tirgus uzraudzību un atbilstības deklarācijas visās oficiālajās Savienības valodās.

5.4. Izzūdošās atšķirības starp ražojumiem un ar tiem saistītajiem pakalpojumiem (uzstādīšana, apkope utt.)

Ražošanas uzņēmumi arvien biežāk līdztekus saviem tradicionālajiem ražojumiem piedāvā pakalpojumus. Mijiedarbība starp ražošanu un pakalpojumu sniegšanu ir kļuvusi sarežģītāka. Pakalpojumus un rūpnieciski ražotas preces izmanto kā starpposma ieguldījumu, lai piedāvātu lielāku gatavo ražojumu un pakalpojumu apjomu. Pakalpojumu īpatsvars ražošanā ir pieaudzis gan ES, gan citur pasaulē. 2011. gadā pakalpojumi nodrošināja vairāk nekā vienu trešdaļu no ražošanas galaprodukcijas pievienotās vērtības.

Lai gan preču ražošana tiek izmantota arī pakalpojumu sniegšanā, ražojumu īpatsvars pakalpojumos ir aptuveni trīs reizes mazāks par pakalpojumu īpatsvaru ražošanā, un laika gaitā ir palielinājies daudz mazāk. Vidējais ražojumu īpatsvars pakalpojumos ES ir aptuveni 10 %.

Preču ražošana un pakalpojumu sniegšana lielā mērā ir savstarpēji papildinoša²¹. Tādi pakalpojumi kā apkope un apmācības ir ļoti svarīgi sarežģītu rūpnieciski ražotu preču produkcijai. Citi pakalpojumi, piemēram, transporta pakalpojumi, ir būtiski rūpnieciski ražoto preču realizēšanai, taču uz šiem pakalpojumiem joprojām attiecas noteikti tirgus ierobežojumi. Tajā pašā laikā sarežģītu preču ražošanā aizvien lielāka nozīme ir specializētajiem pakalpojumiem, piemēram, finanšu starpniecības, sakaru,

²¹ Augsta līmeņa grupa uzņēmumiem paredzēto pakalpojumu jomā, kas ierosināta Komisijas paziņojumā "Ceļā uz aktu par vienoto tirgu" (COM(2010) 608), apspriež jautājumu par ražojumu un pakalpojumu savstarpējo papildināmību. Tās galīgais ziņojums gaidāms 2014. gada pavasarī.

apdrošināšanas un specializētiem uz zināšanām balstītiem pakalpojumiem (*KIBS*). Šis process ir viens no iemesliem, ar ko skaidrojams aizvien lielākais pakalpojumu īpatsvars kopējā tautsaimniecības produkcijas apjomā²².

Jautājumam par ražojumu un pakalpojumu papildināmību ir arvien lielāka nozīme ekonomikā. Komisija izvērtēs, kā iekšējā tirgū uzlabot saikni starp ražojumiem un pakalpojumiem.

5.5. Vairāk regulu, mazāk direktīvu...

Ražojumiem piemērojamo tiesību aktu saskaņošanā izvēloties piemērotāko instrumentu, direktīvām ir dota priekšroka, un, tās izmantojot, ir izveidots rūpniecības ražojumu iekšējais tirgus. Tomēr mūsdienās, ņemot vērā tirgus integrācijas augsto līmeni, ir jāsaskaras ar jauniem izaicinājumiem, un politikas mērķi kļūst vēl vērienīgāki.

Visā pasaulē aizvien sarežģītākos apstākļos ļoti svarīgs aspekts ir tas, lai būtu pieejama informācija par ražojumiem piemērojamiem noteikumiem. Izmaksas, kas saistītas ar vajadzīgās informācijas atrašanu, var būt ievērojamas. Jo īpaši tas attiecas uz pārrobežu tirdzniecību. Informācijas pieejamība joprojām var būt problemātiska tādā ražojumu vienotajā tirgū, kurā direktīvas uzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ļauj dalībvalstīm izvēlēties mērķu sasniegšanas veidu un metodes. Pastāvot šādiem elastīgiem nosacījumiem, ES noteikumu transponēšana un īstenošana var atšķirties dažādās dalībvalstīs un apdraudēt ražojumiem piemērojamā vispārējā tiesiskā regulējuma saskaņotību. Šāds risks ir īpaši augsts tad, ja jēdzieni ir izplūduši vai noteikumi ir neprecīzi formulēti, kā tas nereti notiek, mēģinot saskaņot 28 vai vairāku valstu intereses. Informācijas trūkums vai regulatīvās atšķirības faktiski var radīt ievērojamus šķēršļus tirdzniecībai Eiropas Savienībā, un tas, protams, galvenokārt skar MVU. Turklāt situāciju apgrūtina tas, ka uzņēmumiem ir jāsazinās ar daudzām publiskajām iestādēm vairākās valodās.

No regulu izstrādes pārorientējoties uz direktīvu izstrādi, tiek samazināts administratīvais slogs un radīta lielāka noteiktība uzņēmumiem. Tādēļ, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, Komisija turpmāk priekšroku dos regulām, kas būs uzņēmumiem un iestādēm noteicošais Savienības tiesību aktu veids, tādējādi novēršot pārmērīgu regulējumu un līdz minimumam samazinot par pienākumu neizpildes procedūras uzsākšanu ierosināto lietu skaitu.

5.6. ... un uzņēmumiem labvēlīga pieeja ražojumiem piemērojamo noteikumu ziņā

Ir jāiegulda lielāki pūliņi, lai palīdzētu uzņēmumiem panākt atbilstību ES tiesību aktiem par rūpniecības ražojumiem. Ir svarīgi saglabāt pareizo līdzsvaru starp regulējuma izmaksām un tajā paredzētajiem mērķiem. Pašlaik uzņēmumiem attiecībā uz vienu un to pašu ražojumu/ražotāju jāievēro vairāki tiesību akti, un reizēm robežas starp daudziem šādiem tiesību aktiem ir neskaidras. Iekšējā tirgus noteikumi ir izkaisīti pa simtiem direktīvu, kurām var būt atšķirīgas piemērošanas jomas, procedūras, pieejas utt. un saistībā ar kurām jāveic papildu transponēšanas pasākumi.

Tāpēc ražojumiem piemērojamo noteikumu vienkāršošana un precizēšana ir viena no galvenajām Komisijas prioritātēm. Ražojumu iekšējā tirgū ir jāīsteno dziļāka integrācija regulējuma ziņā. Ideālā gadījumā regulatīvo pieeju, ar kuru saskaņā ražojumiem ir piemērojamas vairākas direktīvas, kuras aizstāv līdzīgas vai atšķirīgas sabiedrības intereses un ir atšķirīgi transponētas dalībvalstīs, varētu vienkāršot ar

²² Ziņojums par Eiropas konkurētspēju (2013).

likumā paredzētiem "vienotiem kontaktpunktiem", kas paredzēti konkrētas kategorijas ražojumu ražotājiem. Ieviešot šādu pieeju, vienai ražojumu grupai piemērojamas dažādas prasības varētu apvienot konsekventā un vienotā likumdošanas pieejā. Svarīgākie regulējuma vienkāršošanas pasākumi būtu jānosaka kā vidēja termiņa vai ilgtermiņa mērķis. Attiecībā uz tiem būtu jāveic rūpīgs ietekmes novērtējums, turklāt tie jāveic sinhroni ar tiesību aktu periodiskajiem pārskatiem. Tādējādi Komisija atzīst ES tiesību aktu biežo izmaiņu kumulatīvo ietekmi un ņem vērā nozares pārstāvju prasību regulējuma jomā noteiktu laiku saglabāt stabilitāti un izmaiņas veikt pakāpeniski, nevis bieži un radikāli pārstrādāt ražojumiem piemērojamās saskaņotās tiesību aktus.

Svarīgi ir ne vien uzņēmumiem labvēlīgi noteikumi, bet arī tas, lai standarti neradītu tirgus sadrumstalotību. Ņemot vērā, ka Komisijas iespējas iejaukties standartizācijas procesā ir visai ierobežotas, dalībvalstu iestādes tiek mudinātas aktīvi iesaistīties standartu izstrādē, lai izvairītos no tādām situācijām, kad standarti tiek apstrīdēti tikai to izstrādes procesa beigās.

Regulāri pārskatot nozaru tiesību aktus, Komisija apsvērs, vai tos ir iespējams kombinēt ar citiem tiesību aktiem, kuri piemērojami tai pašai ražojumu kategorijai.

5.7. Pasaules tirgus

Vajadzība novērst regulatīvos šķēršļus kļūs tikai lielāka, jo pasaules daudzpolārais raksturs kļūst izteiktāks un strauji augošajās jaunattīstības valstīs veidojas jauni ekonomikas attīstības un tirdzniecības centri, kuri veido paši savu regulatīvo vidi.

Iepriekš ES varēja būt droša par sava regulatīvā modeļa pievilcību, jo atbilstība ES noteikumiem nozīmēja, ka tirdzniecības partneri ieguva piekļuvi pasaules lielākajam preču importētājam. ES iekšējā tirgus lielums bija noteicošais faktors, kas starptautiskā mērogā ļāva ES uzņemties galvenā standartu noteicēja lomu. Tomēr, lai saglabātu konkurētspēju un ES uzņēmumiem nodrošinātu vislabākās iespējas, ES ir jāatzīst, ka šī situācija mainās, un jāpielāgojas jaunajiem apstākļiem. Novērtējot spēkā esošo ES regulējumu un apsverot iespēju izstrādāt jaunas iniciatīvas, lielāka nozīme būtu jāpiešķir ES uzņēmumu starptautiskajai konkurētspējai.

Attiecībā uz tirdzniecības partneriem ES izmantotā pieeja ir mainīga. No vienas puses, attiecībā uz valstīm, kas tiecas kļūt par ES dalībvalstīm, un citām kaimiņos esošām partnervalstīm noteiktais mērķis ir panākt pilnīgu salāgošanu ar ES regulatīvo modeli. No otras puses, lai gan uz attālākām partnervalstīm orientētā pieeja nevar būt tik vērienīga, tā joprojām ir vērsta uz regulējuma konvergenci. No saimnieciskās darbības veicēju viedokļa regulējuma konverģencei ir ievērojamas priekšrocības salīdzinājumā ar savstarpējas atzīšanas nolīgumiem, jo īpaši juridiskās noteiktības ziņā.

Pasaules mērogā aizvien vairāk tiek samazināti muitas tarifi, un šādos apstākļos regulatīvie šķēršļi jeb šķēršļi tirdzniecībai "otrupus robežas" ir iemesls, kādēļ nozarē ir salīdzinoši augstākas administratīvās un patstāvīgās atbilstības nodrošināšanas izmaksas. Eiropas Savienībai ir jāuzlabo stratēģiskie dialogi ar nozīmīgākajām trešām valstīm, veidojot abpusēju uzticēšanos un sekmējot paredzamību regulējuma jomā. Tas būtu svarīgs solis uz priekšu, lai nozare varētu plānot nākotni.

ES patlaban jau risina sarunas par brīvās tirdzniecības nolīgumiem ar nozīmīgām rūpnieciski attīstītām valstīm. Šīs sarunas paver iespējas samazināt regulatīvos šķēršļus starp galvenajiem tirdzniecības partneriem, vienlaikus nodrošinot sabiedrības interešu aizsardzību augstā līmenī. Sarunas veicina plašāku viedokļu

apmaiņu par kopīgiem un pasaules mērogā piemērojamiem noteikumiem ražojumu jomā. Eiropas Savienībai tas nozīmē labāku piekļuvi svarīgākajiem jaunietekmes tirgiem, kuros ir strauja ekonomiskā izaugsme un augsts pieprasījums.

Transatlantiskās tirdzniecības nolīgums, kas novērš tradicionālos tirdzniecības šķēršļus ražojumu un pakalpojumu jomā, būtu nozīmīgs solis uz priekšu tādu pasaules mēroga noteikumu izstrādē. Ar to varētu samazināt regulatīvās atbilstības nodrošināšanas izmaksas uzņēmumiem visās ekonomikas nozarēs. Pieņemot kopīgus transatlantiskos noteikumus, kas būtu piemērojami jaunajām tehnoloģijām, varētu ietaupīt vairākus miljonus un sekmēt atvērtu pasaules mēroga standartu un noteikumu izstrādi attiecībā uz nākotnes rūpniecības nozarēm.

ES būtu jāturpina starptautiskās konverģences sekmēšana rūpniecības ražojumus reglamentējošo tiesību aktu un tehnisko standartu jomā, vienlaikus nodrošinot sabiedrības interešu aizsardzību augstā līmenī. Komisijai būtu jānodrošina, lai lielāka uzmanība tiek pievērsta tam, kā ES regulējums ietekmē ES uzņēmumu starptautisko konkurētspēju.

6. SECINĀJUMI

Neraugoties uz ražojumu iekšējā tirgū panākto attīstību un uzlaboto integrāciju, šis tirgus ir jāturpina attīstīt vienlīdz strauji ar pārmaiņām, ko rada jaunie 21. gadsimta izaicinājumi tehnoloģiju un sabiedrības jomā. Tomēr šādu attīstību vajadzētu veidot tā, lai panāktu līdzsvaru ar rūpniecības nozares pārstāvju prasību regulējuma jomā noteiktu laiku saglabāt regulatīvo stabilitāti, noteikumos neveicot radikālas izmaiņas. Tālab īstermiņā Komisija savus pūliņus koncentrēs uz tiesību aktu konsolidēšanu un izpildes mehānismu stiprināšanu, nozarei neradot papildu slogu. Komisija strādās pie priekšlikuma, kurā būs paredzēta saskaņota pieeja attiecībā uz ekonomiskajām sankcijām un rūpniecības ražojumu tirdzniecības kopīgs regulējums, pamatojoties uz Lēmumu Nr. 768/2008/EK.